

Samenwerking KNNV en IVN bij het organiseren van cursussen door Martien Blanken

2016 is het jaar waarin er door de KNNV en het IVN gezamenlijk vijf cursussen zijn georganiseerd. Vogels, planten, vlinders, zoogdieren en paddenstoelen kwamen daarin aan bod. Het was ook het jaar van het eerste lustrum van de vogelcursus waarmee we met hetzelfde team in 2012 begonnen zijn. Mijn idee hierover is dat juist de samenwerking tussen KNNV en IVN zorgt voor het succes van deze cursussen. De KNNV-docenten zorgen voor de juiste hoeveelheid theoretische kennis, terwijl de nadruk van de IVN-docenten ligt bij het praktische deel van de lessen en de beleving. Een goede mix van beide tijdens de excursies lijkt ook goed te werken. Het enthousiasme van de docenten slaat over op de deelnemers. Zij volgen de cursussen met plezier en raken meer betrokken bij de natuur. Dat is wat KNNV en IVN als natuurverenigingen nastreven. Deze samenwerking werkt!

Samenwerken, het blijft mensenwerk door Theo Briggeman

Inleiding

In een themanummer over samenwerken mag een beschouwing over de samenwerking met het IVN natuurlijk niet ontbreken. Niet alleen in de natuur wordt samengewerkt, maar ook tussen de landelijke besturen van KNNV en IVN wordt hier al weer enkele jaren over gesproken. In 2016 is een overeenkomst ondertekend die uitgaat van een steeds intensiever wordende samenwerking, waarbij de afdelingen onder een op te richten koepelorganisatie naar eigen inzicht activiteiten kunnen ontplooiën. Uiteindelijk wordt een samengaan van de landelijke organisaties beoogd, ofschoon enkele plaatselijke afdelingen daar nog niet aan toe zijn.

Historie

De Natuurhistorische Vereniging (NVV) werd al in 1901 opgericht en is daarmee een van de oudste natuurorganisaties in Nederland. Zij kreeg later het predicaat Koninklijk, waarmee de KNNV een feit is geworden. Het IVN werd in 1960 opgericht, voortgekomen uit de Bond van Natuurbeschermingswachten.

Beide organisaties lijken in grote mate op elkaar. Natuureducatie, natuurstudie en natuurbescherming vormen in wisselende mate hun bestaansrecht, waarbij bij het IVN meer de nadruk op educatie ligt en bij de KNNV meer op natuurstudie.

De samenwerking

De landelijke organisaties streven met hun samenwerking naar een organisatie die toonaangevend is op het gebied van natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. Door hun gezamenlijke krachten te bundelen beogen zij een compleet pakket aan activiteiten aan te bieden. Iedereen die in de natuur actief is, kan bij de nieuwe organisatie terecht. De nieuwe instelling is een beweging die het verschil maakt en op de bres staat voor de natuur om ons heen.

Met de samenwerking wordt ook een organisatievorm aangeboden die aantrekkelijk is en open staat voor samenwerking met andere (lokale) groepen. Beoogd wordt een netwerkorganisatie te vormen, die inspeelt op nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, hogere levensverwachtingen en de vraag naar groen in de directe woonomgeving.

De meerwaarde van samenwerken

Door de krachten te bundelen kan de nieuwe organisatie beter inspelen op het huidige en toekomstige tijdsbeeld. Door een breed aanbod aan activiteiten op te zetten bereiken we veel meer mensen. Door elkaars sterke punten te verbinden wordt een hogere kwaliteit van natuur-educatie, natuurstudie en natuurbescherming bereikt. De landelijke organisaties willen het centrale aanspreekpunt in Nederland worden. Versnippering in het aanbod van natuurorganisaties dient voortvarend te worden tegengegaan. Dat geeft kracht en invloed. De organisaties nemen daarmee een sterke, op kennis gefundeerde positie in naar zowel lokale, als landelijke overheden. Een landelijk bureau zal de lokale vrijwilligers daarbij gaan ondersteunen.

Samenwerken op lokaal niveau

Binnen de afdelingen van zowel het IVN, als de KNNV wordt verschillend op de beoogde samenwerking (lees: samengaan) gereageerd. Soms liggen daaraan praktische redenen ten grondslag, bijvoorbeeld als er in elkaars nabijheid geen sprake is van zowel een afdeling van het IVN, als van een afdeling van de KNNV. Soms spelen er meer principiële redenen een rol. Sommigen menen dat bijvoorbeeld natuureducatie niet thuis hoort in een organisatie waar natuurstudie en natuurbescherming tot de doelstelling behoren. Anderen menen dat natuurbescherming niet in onze organisaties thuishoort. In weer andere gevallen staan persoonlijke opvattingen en verhoudingen een verdere samenwerking in de weg. In een groot aantal gevallen wordt er echter wel samengewerkt, waarbij die samenwerking qua intensiteit en onderwerp erg kan verschillen.

De samenwerking op Voorne-Putten

De KNNV afdeling op Voorne kent een werkgebied dat zich zowel over Voorne-Putten, als Goeree-Overflakkee uitstrekt. Het IVN heeft op beide eilanden een eigen afdeling. De KNNV Voorne kent een afdeling die ongeveer twee keer zoveel leden heeft als die van het IVN.

Op Voorne-Putten hebben de KNNV en het IVN ervoor gekozen de samenwerking op praktische basis gestalte te geven. Op Goeree-Overflakkee is geen sprake van een structurele vorm van samenwerking. Op Voorne-Putten organiseren de beide organisaties, sinds een paar jaar, samen met het Zuid-Hollands Landschap, een groeiend aantal cursussen. In 2016 werden er zelfs vijf cursussen verzorgd. Zie ook de bijdrage van Martien Blaken daaromtrent. De cursussen worden doorgaans druk bezocht en worden positief beoordeeld. Per saldo beschikken de beide organisaties door het vragen van cursusgelden over een groeiende netto bron van inkomsten. Deze revenuen worden samen gedeeld. Voor de KNNV is daardoor een extra geldstroom ontstaan die de mogelijkheid biedt om extra activiteiten te gaan ontplooiën. Het niveau van het ledenblad In de Branding kreeg bijvoorbeeld een behoorlijke kwalitatieve impuls, terwijl samen met het IVN een aantal algemene lezingen voor een groter publiek kan worden aangeboden.

Daarnaast hebben beide organisaties ervoor gekozen hun beider excursieprogramma voor elkaars leden open te stellen en in elkaars ledenblad te publiceren. Leden van het IVN kunnen bovendien gebruik maken van de kampeer- en reisprogramma's van de landelijke KNNV. Twee keer per jaar overleggen de besturen van beide organisaties over de voortgang van de samenwerking en nieuwe vormen van samenwerking.

Een verdergaande samenwerking op Voorne-Putten is tot nu toe niet haalbaar gebleken. Het gezamenlijk uitgeven van een tijdschrift is bijvoorbeeld niet van de grond gekomen. Financiële motieven liggen daaraan ten grondslag. De KNNV heeft er daarom vooralsnog voor gekozen het tijdschrift zelf te financieren, ook al omdat het landelijke blad Natura als gevolg van bezuinigingen in omvang is teruggebracht. De KNNV meent dat een kwalitatief goed blad haar positie juist ook in de regio kan versterken.

Ook het uitvoeren van gezamenlijk op te zetten natuurbeschermingswerk stuitte bij het IVN op te veel bezwaren. Men vindt de beide soorten activiteiten niet goed met elkaar te combineren. De KNNV heeft er door het wegvallen van de SNLPV voor gekozen om in beperkte mate juist

wel aan natuurbeschermingactiviteiten te gaan doen. De natuur kan niet aan haar lot worden overgelaten. Wij kunnen dit echter in beperkte mate doen, juist vanwege het feit dat er te weinig leden zijn die dit werk in de noodzakelijke omvang willen en kunnen verrichten. Een verdergaande samenwerking zou juist hier meerwaarde kunnen hebben. Met meer mensen zou meer bereikt kunnen worden.

Op het gebied van public relations zouden er in de toekomst nog wel verdere samenwerkingsvormen bereikt kunnen worden, bijvoorbeeld door het gezamenlijk uitbrengen van persberichten en het creëren van digitale voorlichtingsvormen (Facebook/Twitter bijvoorbeeld). Een gezamenlijk uit te brengen nieuwsbrief zou ook het overwegen waard zijn.

Samenwerking in de toekomst

De KNNV Voorne is een groot voorstander van de totstandkoming van één krachtige, ook regionaal werkende, natuurorganisatie. Op dit moment is de invloed van de natuurorganisaties (te) beperkt. Het verdwijnen van de SNLVP heeft dat nog eens onderstreept. Terwijl de leden van het IVN en de KNNV met vaak groot enthousiasme en met veel kennis van zaken geïnteresseerde burgers rondleiden in de internationaal vermaarde natuurgebieden, worden diezelfde natuurwaarden onder onze eigen ogen bedreigd en afgebroken. De bestuurskracht van beide organisaties zou veel effectiever en efficiënter benut kunnen worden als er één organisatie op het eiland zou opereren. Ook in de richting van de plaatselijke overheden, waar schaalvergroting een onontkoombaar proces vormt, is dat pure noodzaak. Denk ook aan de provincie die door een reeks van nieuwe wetgeving op het gebied van natuur en recreatie steeds meer bevoegdheden krijgt. Die ontwikkelingen roepen als het ware om een sterke regionale natuurorganisatie, die op tijd en met kracht van argumenten met overheden kan overleggen, en zo nodig ook juridische stappen kan ondernemen.

De totstandkoming van één netwerkorganisatie vergt ook een intensieve samenwerking met de terreinbeherende organisaties en organisaties als de Zuid-Hollandse Natuur- en Milieufederatie, waar de bezuinigingen inmiddels ook ingrijpende gevolgen hebben gehad. Met de ZHNM is recent intensief samengewerkt bij het voeren van procedures tegen afschotvergunningen van verschillende vogelsoorten bijvoorbeeld. Zij kunnen het zich om zowel financiële, als strategische redenen lang niet altijd permitteren om het noodzakelijke onderzoek in hun terreinen te doen, dan wel overheden kritisch te volgen. Het kabinet Rutte I heeft voor een bezuiniging van 70% op natuurbehoud gezorgd, en dat laat zijn sporen wel na, ook bij de provinciale en landelijke organisaties. Verdergaande ingrepen zijn aanstaande, denk maar aan de nieuwe Natuurwet die volgend jaar zal ingaan. Veel plant- en diersoorten zullen dan van de ene op de andere dag onbeschermd zijn.

Op het eiland zelf zijn weinig plaatselijke organisaties meer werkzaam. Met lokale organisaties zoals de Verontruste Burgers van Voorne zou uiteraard deze intensieve samenwerking eveneens gezocht moeten worden.

Al met al dwingt deze situatie tot een grote mate van samenwerking en afstemming. Datzelfde geldt voor de samenwerking met de collega-organisaties op Goeree-Overflakkee en in de Hoekse Waard. Periodieke samenwerking op het gebied van bijvoorbeeld inventarisaties, maar ook de ruimtelijke ordening rond het Haringvliet en de bebouwing van de kuststrook schreeuwen als het ware om die samenwerking. Het uitgeven van een gezamenlijk tijdschrift in de Delta zou ook in dit verband het overwegen waard kunnen zijn.

Of die samenwerking er zal komen, is een open vraag. Hoe wenselijk die ook is. Veel zal afhangen van de bereidheid van een flink aantal mensen daarin te willen investeren en zo nodig over hun eigen schaduw heen te springen. Het verleden heeft aangetoond dat dit een uiterst moeilijke en weerbarstige opdracht is. Samenwerken, het blijft mensenwerk!

Bronnen:

Communiqué IVN en KNNV d.d. 6 februari 2015, IVN en KNNV werken samen aan een nieuwe organisatie.

Routeplan samenwerkingsproces INV-KNNV, Notitie van 2 december 2014.

Contourennota, Samen op weg naar een nieuwe organisatie (2015).

Inspiratie-notitie voor samenwerking IVN- en KNNV-afdelingen (september 2012).

De KNNV en natuurbescherming, Natuur- en Landschapsbehoud nr. 3, juni 1991. Blz. 1-43.

Berendse, Frank (2016), Wilde Apen, natuurbescherming in Nederland. KNNV Uitgeverij Zeist.

Gorter, H.P., Ruimte voor Natuur, 80 jaar bezig voor de natuur van de toekomst, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, 's-Graveland 1986.

Orchideeën

door Ate van der Kooi

Ruim veertig jaar geleden kwam ik in aanraking met orchideeën. Ik was al geïnteresseerd in planten en dieren, maar kreeg op een verjaardag van mijn klas indertijd mijn eerste orchidee: een *Odontoglossum bictoniense*. Het begin van de ellende!

Ik had toentertijd een verzameling opgezette dieren, die voor een groot deel van de hand werd gedaan. Daarvoor in de plaats kwamen orchideeën. Dat bleek niet mee te vallen, want volgens insiders kon je geen orchideeën in de huiskamer kweken. Tegenwoordig is dat geen punt meer. In plaats van geraniums(?) zie je overal *Phalanopsis*hybriden en anders wel *Onci-*